

П'ять звичок, що заважають вашій творчій діяльності

ВИ МИСЛИТЕ У ВИЗНАЧЕНИХ МЕЖАХ

Коли працюєте над якоюсь проблемою, спираєтеся на те, що добре знаєте. Ця звичка формується в школі. Адже шкільні підручники зазвичай містять саме стільки інформації, скільки потрібно, щоб розв'язати завдання наприкінці кожного параграфа. Натомість, щоб прийти до оригінальної ідеї, потрібно попрацювати ретельніше та спробувати поглянути на проблему з різних боків.

Як позбутися звички. Розв'язуючи завдання, подумки примірте різні ролі. Наприклад, потрібно переконати вихователів упровадити в роботу з дітьми певну інновацію. Поміркуйте, як би це зробив: видатний актор; професор університету; підприємець, який звик ризикувати; психолог, лікар тощо. Напишіть на папері якомога більше різних варіантів. Потім скомпонуйте з кожних трьох формулювань одне. Відтак поєднайте їх в одне всеосяжне твердження. Яка єдина думка проходить лейтмотивом крізь усі ці ролі? Саме з неї починайте розмову з педагогами

ВИ ДУМАЄТЕ ПРО КОРИСТЬ І ВИГОДУ

Звичка оцінювати ідеї з погляду користі або фінансової рентабельності часто вбиває креативність. Скажімо, ви уявляєте велосипед-душ: коли крутите педалі, зверху ллється вода. І починаєте думати: «Це цікава знахідка, але кому вона потрібна? Хто буде витратити час і гроші на таку дурість?». Так знайти креативні ідеї вам буде складно.

Як позбутися звички.

Поставте собі два запитання: «Що я придумав би, якби мав у розпорядженні всі ресурси світу — час, гроші, найліпші уми людства? А яку ідею запропонував би, не маючи нічого?». Сформулюйте на основі цих крайностей третій варіант — певне поєднання двох протилежних ідей. Скажімо, директор закладу захотів щомісяця нагороджувати найліпших працівників. Одна крайність — давати їм по мільйону доларів, друга — додавати до зарплати одну гривню. Розмірковування над цими крайнощами наштовхнуло директора на ідею — поставити в закладі автомат з продажу різноколірних льодяників. Ті працівники, які відзначилися в роботі, отримують жетон, який можна використати в автоматі. За колір льодяника, який випав, призначили грошовий приз: за зелений — 100 грн, за жовтий — 250 грн, за червоний — 500 грн. Так «нудний» мотиваційний захід перетворився на захопливу гру

ВИ ЗНАДТО ФОКУСУЄТЕСЯ НА ПИТАННІ

Найімовірніше, цієї звички ви набули ще в школі. Адже задачі з підручників і контрольні тести пропонували знайти єдину правильну відповідь. З часом мозок натренувався приймати рішення саме в такий безапеляційний спосіб. Ви постійно прагнете діяти прямолінійно й помиляєтеся. Це твердження справедливе навіть для математики. До прикладу, спробуйте додати подумки числа 1000, 40, 1000, 30, 1000, 20, 1000, 10. У багатьох відповідь виходить — 5000. Правильна відповідь — 4100. Перевірте на калькуляторі.

Як позбутися звички

Руйнуйте звичні мисленнєві ланцюги та розвивайте асоціативне мислення. Спробуйте пов'язати непов'язані між собою поняття. Наприклад: риба — осінь — уряд — океан — автомобіль. Запишіть по п'ять асоціацій, які викликає кожне слово зі списку. Потім попарно пов'яжіть між собою асоціації від різних слів з будь-яких стовпчиків так, щоб утворена пара повідомляла про одну тему або предмет. Наприклад, у таблиці асоціацій пара «вудка» і «чоботи» повідомляє про рибалку.

Слово	Асоціації				
	1	2	3	4	5
Риба	луска	блиск	<i>вудка</i>	сковорода	акваріум
Осінь	дощ	парасоля	<i>чоботи</i>	листя	холод
Уряд	закони	постанова	костюм	прапор	новини
Океан	вода	простір	вітер	корабель	хвилі
Автомобіль	руль	гудок	колеса	затор	дорога

ВИ ЗАНАДТО ФОКУСУЄТЕСЯ НА ПИТАННІ

Лінивий розум розмірковує лише над конкретним питанням і випускає з поля зору нюанси. Коли фіксуєте увагу на формулюванні питання, включаються фільтри, які примушують мозок відсіювати «зайву» інформацію, і ви перестаєте помічати альтернативи. Наприклад, на початку навчального року вихователь-методист запитує в педагогів, чи впроваджуватимуть вони в роботу з дітьми інтелектуальні карти чи коректурні таблиці. Саме формулювання запитання примушує педагогів зосереджуватися лише на цих двох варіантах, наче інших не існує.

Як позбутися звички. Шукайте альтернативу в усьому. Спершу розв'яжіть задачу: один місяць року має 28 днів, скільки з 11 місяців, що лишилися, мають 30 днів? Спочатку дайте відповідь на це запитання, а потім читайте далі. Напевне ви порахували всі місяці, в яких 30 днів. А як щодо місяців, в яких 31 день? Вони також відповідають заданій умові.

Ще запитання: об що потрібно кинути м'яч, щоб він повернувся до вас сам? Назвіть якомога більше варіантів. Кинути м'яч об стіну, асфальт тощо. Ці відповіді підходять, але чи спав вам на думку такий спосіб, як просто підкинути м'яч у повітря?

Розвивайте варіативне мислення, вигадуйте, наприклад, нове призначення для звичних речей. Як по-новому застосувати ніж, дерев'яну лижу, краватку, плакат із зображенням відомого артиста?

ВИ НАПОЛЯГАЄТЕ НА ОДНІЙ ГІПОТЕЗІ

Якщо якимось рішенням здається єдино правильним або правдоподібним, ви відсікаєте інші варіанти. Замість творчих пошуків ви лише збираєте докази на користь своєї теорії.

Креативні люди в пошуку рішень спираються на несподівані елементи й парадокси. Фізик Річард Фейнман (Richard Feynman) пропонував практичний тест, за допомогою якого оцінював будь-яку нову ідею: чи відкриває вона щось, що не стосується вихідної проблеми; чи пояснює щось, що ви не планували пояснювати?

Як позбутися звички. Помітити те, чого не шукали, — справжнє мистецтво. Виконайте таку вправу. Розкресліть аркуш паперу на три колонки. Дайте їм такі заголовки: «Плюси», «Мінуси» й «Цікаво», як у нашій Таблиці.

Плюси	Мінуси	Цікаво
...

У колонці «Плюси» перерахуйте всі позитивні сторони вашої ідеї. У колонці «Мінуси» вкажіть усе негативне щодо неї, що спаде на думку. В колонці «Цікаво» запишіть усе, що варте уваги, і це не можна вписати в жоден із попередніх списків. Саме ці пункти можуть перейти від однієї ідеї до іншої. Досліджуйте позитивні та цікаві аспекти, щоб переробити сиру ідею в інновацію, яка здійснить прорив.